

Augsburg, 9. Dezember 1568

An die Nachfolger des Johannes Oporinus (Hieronymus und Polykarp Gemusäus und Balthasar Han)

Abschrift: UB Basel, Fr. Gr. I 11, fol. 313r-v; 2. Abschrift von derselben Hand: ebd., fol. 314r-v; 3. Abschrift von derselben Hand: Fr. Gr. II 27, Nr. 262; Abschrift von späterer Hand (nach der Fr. Gr. II 27): G² I 16, fol. 75r-76r.

S. Cum iam non modò literas uestras, sed etiam chartas complures in Isocrate et Isocraticis meis commentarijs excusas à uobis expectarem: ex indicatione amicorum intellexi, uos adeò non inchoasse quicquam, ut de meis lucubrationibus opprimendis potius, quàm imprimendis cogitare uideamini. Quod quàm graue molestumqüe mihi sit, me et fructu laborum meorum, et studiosos desiderio suo per uos fraudari, mihiqüe tot annorum aerumnas perire, dicere quid attinet? Ac me non recusasse, quò minus Isocrates statim à uobis praelo subijceretur: et (quod ad me quidem attinet) societas inter uos et Episcopios de omnibus meis lucubrationibus, communi sumptu excudendis, coiretur, praeclarè memini. Sed cum uos, cessatione uestra, non modò uestris et meis commodis obstetis: sed Episcopium etiam, quò minus Ciceroniana hac hyeme excudat, impediatis: aequum et iustum esse puto: ut quicquid meum siue ab Oporino siue ab alijs acceptum, siue à me ipso missum, habetis: id Clarissimo Viro D. Theodoro Zwingero, procuratori meo, repetituro à uobis, sine tergiuersationibus, nullaqüe mora interposita, sartum tectum, ut uiris bonis dignum est, restituatis. Evidem non ignoro, quid praetexatis de contractu Oporiniano. Sed pro uestra prudentia satis intellegitis, Oporinum id ius, quod ipse non habuerit, in uos transferre minimè potuisse. Neque enim ego flagitanti illi, et ocium meum crebris literis interpellanti, lucubrationes meas uendidi: nec ullum ab eo teruncium uel accepi hoc nomine, uel pactus sum (Seruauimus enim uetus illud ab annis amplius uiginti: INTER BONOS BENE AGIER OPORTERE) neque eò misi, ut eas usque ad Calendas Graecas, quod aiunt, iacere pateretur: sed ut primo quoque tempore elegantibus typis, bona charta, et grandiore forma cum studiosis communicaret: eademqüe ratione et suae et meae rei familiari (Expectabam enim et ab ipso, et à patronis operis, remunerationis aliquid) consultum uellet: id quod ultrò se cupidissimè facturum, saepius per epistolas testatus est. Intercessit inexpectata mihi, eius officinae uenditio: neque multò post secuta est omnibus doctis et studiosis luctuosa et inopinata Viri clarissimi, et de republica literaria praeclarissimè meriti mors: quae tantò mihi quàm alijs acerbior accidit, quantò plus eum et uiuentem mutuò amauui, et uiuere, ualere atque florere, mea interfuit, quàm aliorum. Polliciti uos estis, uos eodem modo, quo illum, omni erga me officio esse functuros. Sed quia nunc nescio quod arrestum (ut uocant) cessationi uestrae praetenditis (Quem enim fructum creditores è scriptis libris capient? nisi fortè propolae ad inuoluendum piper uendere uelint) et rem eò fortassis usque dilaturi estis, dum ego è uiuis excessero: ipsa me necessitas cogit, de alio typographo inueniendo cogitare: qui suas rationes cum meis commodis coniungat. Quod si uestra uoluntate Doctori Zwingero omnes meas lucubrationes non restitueritis: in mandatis à me habet is, ut autoritate magistratus interposita, eas à uobis auferat. Sin illam quoque rationem, praetexendo nescio quo iniusto iure (Quid enim iuris in eo est, nec ipsos uelle tempestiuè excudere, nec alijs excudendas tradere?) eludere uolueritis: facere non potero, quamuis inuitus, et maximo cum incommodo meo, quin ipse Basileam profectus, ius meum à uobis consequi studeam. Diutius enim os mihi sublini, et mea per uim detineri, uolens certè quidem, non patiar. Neque uerò est, quòd me morositatis, aut immodicæ festinationis arguatis. Annum iam alterum iacent ea, quae iam edita esse oportebat: incertumqüe est, quando uobis in

mentem uenturum sit, ut mei rationem habeatis. Ego uerò iniuriam mei nominis et contumeliam interpretor, mea omnibus alijs nugis posthaberi. Itaque uosmetipsos, non me accusatote: operamque datote, ut et meis et uestris molestijs atque sumptibus parcatis. Nam quod ad Episcopium attinet: ego illum, ut sumptus atque operas uobiscum communicet, cogere neque debo neque possum, si id ipse ultrò facere recusarit. Ego id praestiti, quod meum fuit, ut utrisque gratificari uellem. Sed quia sic accidit, ut et à neutris gratiam initem, et utrorunque offensionem incurrere, necesse haberem: una mihi consolatio restat, conscientia officij, et rectae erga utrosque uoluntatis. Valete, Augustae Vindelicorum, 9. Decemb[ris] 1568.

Hieronymus Wolfius.